

VALITSUSE VÕLG

Väheste eranditega on Eesti valitsuse eelarvepoliitika taotlenud eelarve tasakaalus hoidmist ning tegelik tulemus on sageli osutunud oodatust paremaks. Nii on valitsussektori eelarve olnud ülejäägis viimased viis aastat järjest ning riigivõlg on Euroopa Liidu liikmesriikide madalaim.

Eesti riigivõlg jaguneb peaaegu võrdselt keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste vahel (vt tabel a).

Eesti valitsuse laenudest umbes 70% on välislaenuid, mis on võetud investeringuteks ja suuremateks soetusteks. Laenulepingute järgi on valdav osa laenudest saadud möödunud kümnendil rahvusvahelistelt finantsorganisatsioonidelt (nt Maailmapank, Põhjamaade Investeeringuspank, Euroopa Investeeringuspank, Euroopa Nõukogu Arengupank). Nende laenude jääk väheneb tänu tagasimaksetele pidevalt ja praegu moodustab 60% laenujäägist 2002. aastal dollarilaenude refinantseerimiseks eurodes emiteeritud võlakirjade eest laekunud raha.

Kohalike omavalitsuste eelarvepoliitika on olnud lõdvem ning seetõttu on nende laenuvõtmisele valla- ja linnaeelarve seadusega seatud piirangud. Viimased seovad nii laenujäägi kui ka laenuteenindamiskulude ülempiiri kohalike omavalitsuste tuludega. Võetud laenude kogusumma ei tohi ületada 60% ja laenuteenindamiskulude summa 20% jooksva eelarveaasta

tuludest. Praeguseks väljakujunenud proportsioonide järgi ei tohiks kohalike omavalitsuste võlg ületada 5,5% SKPst. Ehkki suur osa kohalikest omavalitsustest on omalaenamise võimalused ammendanud, siis suuremates linnades see nii ei ole. Seega võib eeldada, et kohalike omavalitsuste võlg kasvab veelgi. Kuna Eesti keskmine kohalik omavalitsus on väike, siis on otsene ligipääs välisrahastajatele raske ning 90% kohalike omavalitsuste võlast on laenatud Eesti pankadest.

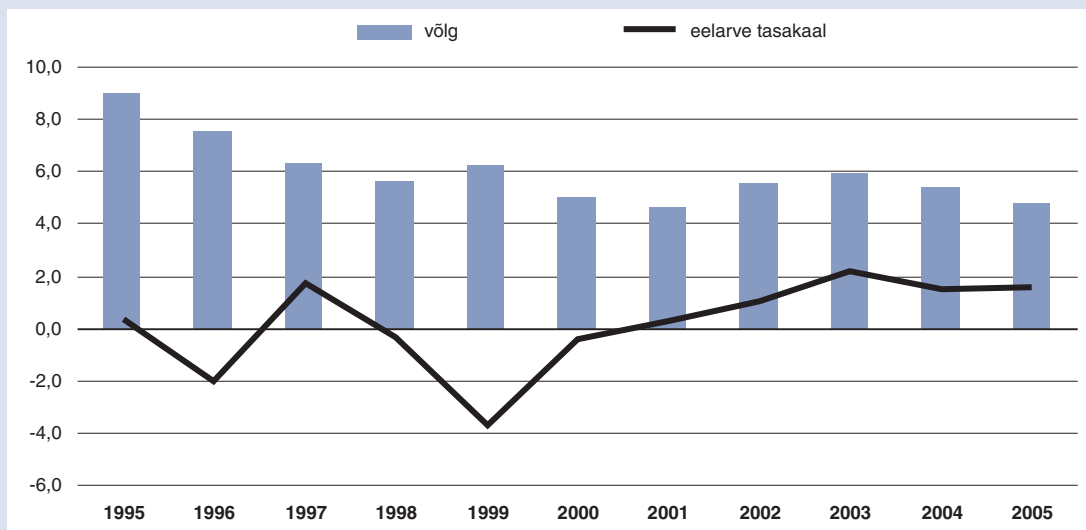
Ehkki valitsussektori eelarve on viimastel aastatel olnud ülejäägis, ei ole valitsuse võlg absoluutsummas vähenenud (vt tabel a ja joonis a). Üks põhjus on see, et ülejäägiga on olnud ainult keskvalitsuse eelarve, samas kui kohalike omavalitsuste tulud on jäänud kuludest väiksemaks. Teiseks on keskvalitsuse võlg küll vähenenud, kuid selle tagasimaksmise otsused ei johtu mitte jooksva aasta eelarve ülejäägist, vaid laenulepingus kokkulepitud tähtaegadest. Seetõttu on keskvalitsus kasutanud tulude ülejääki reserve suurendamiseks ja finantsinvesteringuteks. Põhimõtteliselt võib eelarve tasakaalu ja võlakoormuse erinev muut tulla arvepidamise meetoodilisest erinevusest, võla hinna muutumisest või ka lihtsalt statistilistest vigadest.¹

Tänu eesseisvatele keskvalitsuse laenu tagasimaksetele väheneb valitsussektori võla ja sisemajanduse koguprodukti suhe aastaks 2008 umbes 3%le.

Tabel a. Valitsussektori võlg 2001. ja 2005. aasta lõpu seisuga

	2001		2005	
	Mln kr	% SKPst	Mln kr	% SKPst
Valitsussektori võlg	4845	4,6	7895	4,8
keskvalitsuse võlg	2915	2,8	3552	2,2
kohalike omavalitsuste võlg	1930	1,8	4343	2,6

¹ Eelarve tasakaalu ja võlajäägi kohta vt ka "Uuendatud konvergentsiprogramm 2005" Rahandusministeeriumi kodulehel (<http://www.fin.ee/index.php?id=8902>).

Joonis a. Valitsussektori võlg ja eelarve tasakaal aastail 1995–2005 (% SKPst)